

KUTSUMUS

Praam lõikab sügiselt halli vett ja jätab enda järele vahu-se raja. Masti ümber tiirutavad kajakad. Nad on harjunud reisi-jatelt meelehead saama.

Pikkade patsidega tüdruk murrab raashaaval tükikesi oma võileivast ja pillub neid siis kõrgele õhku. Kluks! Ja pala ku-kub täpselt linnu avatud noka vahele.

Kallas paistab. Nii palju kivi-sid... ja kadakaid. Ent selle-pärast just sa ligi tõmbadki.

Laine vajub pahalil üle teki ja teeb märjaks kõik veo- ja sõidua autod, mis sentimeetriste vahemaadega kogu praami enda alla võtavad. Sel aastaajal pöörab meri tihti karuse külje välja-poolle.

Sõidan Hiumaale ja mul on taskus kiri:

«Tervitus tarilastele! Olen nüüd hiidlane. See tähendab, päriselt just mitte, sest õigeks hiidlaseks saab alles siis, kui tulnukas saareinimestega 9 aastat koos ühte leiba sõonud on või jälle isa-ema saarelt pärit.

Aga võõraks nad mind ei pea. Inimesed on siin lahke-mad ja avalamad kui mujal. Naer ja nali elab õpetajate toas kogu aeg. Ma ei kahetse,

et siia tulin. Ei maksa muia-ta, et kus nüüd hakkas suu-namiskomisjonide «kamtsat-kat» kiitma! Ma ei taha agi-teerida, kuid selle poolteise kuu jooksul pole ma suutnud leida veel midagi, mis siia-suunatud nii hirmsasti ko-hutada võiks. Teatritendus-tel ja kontsertidel saab hiid-lane tihedamini käia kui keskmine tallinnlane. Kaks korda päevas läheb laev suu-rele maale, kolm korda len-nuk. Ei mingit eraldatuse tunnet...

... Mõnikord kipun juba unustama, et olen praktikant, aga mitte pärisõpetaja. Mulle pandi seinalehe väljaandmise vastutus pooleks õppeaastaks, Anna Huava sünni-aastapäe-va tähistamine ja kõiksugu asjaajamisi. Tööd on kaelani, aga mulle see just meeldib, et enne, kui üks asi valmis saab, teine kohe järele ootab.

Tervitades Vaike.»

Ülikool saatis sel aastal esimest korda osa pedagoogilise kallaku-ga viiendate kursuste üliõpilasi iseseisvale neljakuusele prakti-kale väljaspool Tartut. Aga suurt usaldust väärtsid ainult need, kes varem juba õpetajad olnud ja kellel metoodiku vahetu

lähedalolek enam nii vajalik po-le. See samm leevendas pisut ka kaadrikiitsikust. Praktikante on praegu peale Hiumaa Alatskivil, Puhjas ja mitmel pool mujal.

Eesti filoloogia osakonna V kursuse üliõpilane Vaike Leiar oli üle kolme aasta Nõmmevere 8-klassilises Koolis õpetaja ja pioneerijuht, oli energiline ja hakkaja ning lapsed armastasid teda. Kui ta ülikooli tuli, hakkas klass kirju saatma. Sellest, kui-das neil koolis läheb ja sellest, et nad igatsevad väga oma õpe-taja järele. Kui pioneeridel olid peod või teeõhtud, sai Vaike alati kutse ja võttis nendest osa nii-palju, kui lubas ülikooli tunni-plaan ja aeg.

Kell on kolmveerand kaheksa. Istun Kärkla Keskkooli õpetajate toas ja ootan. Vaike peab alles üheksaks tulema. Kui õppeala-juhataja Evald Teras kuuleb, et nende praktikandi vastu huvi tunnen, satub ta kohe hoogu:

«See on tõesti inimene, kellest lausa rõõmu saab. Väga seltsiva-na ja alati nakatavalt lõbusana on ta kõiksugu ettevõtmiste hin-geks, organiseerib matku ja puhkeõhtuid kultuurimajas. Ajas muudkui peale, et teeme, õpetaja-d, õige võrkpallinaiskonna. Ei saanud keegi veel pikka aru pi-dama hakatagi, kui ta juba, dress seljas, platsil palli lõi. Oh, ei tulevat kõne allagi, et keegi ei oska. Küll õpetame.

Tundideks valmistub ta alati väga tõsiselt. Tema konspektid

on ikka detailideni läbi mõel-dud.»

...Õpetajate toa uks käib kin-ni ja lahti, tulevad ja lähevad need, keda esimene tund ootab. Ja siis tuleb ka Vaike, lõbus ja sartsu täis nagu alati, kellegagi elavalt mingi ekskursiooni üle arutledes.

«Pea pioneeridega läbi viima peaproovi Hiumaa vabastamise 20. aastapäeva pidustustel esine-miseks ja enne mõnda asja siit-sealt veel kohendama,» räägib ta tänasest ajakavast.

«Aga esimest tundi sul ju tunniplaanis polnud?»

«Tahan selle aja sees lastele harjutuste tekstid valmis trük-kida. Selles töös pole ma veel kuigi vilunud ja läheb tükk aega.»

Vaatasime siis koos seda triik-kimise asja. Ega see läinudki li-bedasti.

Ühtepuhku tahab Vaikelt kord üks, kord teine midagi teada saada.

«Kas panite meid matkale kir-ja?» küsivad õpetajad.

«Millal meil võrgutreening on? Tüdrukud võtsid dressid kaasa,» on huvitatud IX klass.

«Kas sa annad siis kehalist kasvatust ka?» küsin kursuse-kaaslaselt pisut üllatunult.

«Ei,» naerab Vaike, «aga üks-vahe polnud siin nagu midagi teha, läks igavaks. Olin võrku natuke mänginud. Tegime siis õpetajate võistkonna ja võitsime IX klassi, XI-le aga kaotasime. Oli see vast elamus, närv nii pin-

gul ja iga lööki saatis ergutus-kisa. Ma pole nii toredat mängu veel mänginud. Õpetajad ei ole suuremat harjutada saanud, aga muidu võib meist ehk asjagi saada. Nüüd on igal nädalal kaks korda treening.»

Vaike oli Tartus olnud ka kangemaid orienteerumissport-lasi. Siin treenis ta õpilasi, ja küllap selles, et Hiumaa võist-kond Kaagveres II koha sai, on ka tema töö.

Praegu pole mahti enam mil-lestki rääkida, sest Vaike peab kohe minema ja viima VII-a-sse liikuva tahvli. Tal tuleb seal tund ja «Sõnaligid» on raske osa.

...Paar suuremat ja «staaži-kamat» poissi polnud kodus su-vatsenud harjutuses jooni alla tõmmata. Õpetaja teatas, et neil tuleb pärast tunde jääda ja töö ära teha. Poisid muigasid: neil oli juba kogemusi. Ja selle aja sees, kui uut osa seletati, vätku-sid nende käes usinasti joon-lauad. Et pärast pole muud, kui ulata vihik valmis tööga. Vaike nägi seda kõike silmanurgast, aga ei öelnud midagi. Tunni lõ-pus teatas rahulikult: «Lubage nüüd mulle vihikult! Kui aeg on harjutust tegema hakata, saate tagasi.» Poisid jäid kaameks.

Ei tea, aga see on vist midagi seletamatut, mille lapsed nagu õhust tabavad ja siis inimesesse. kelle juures nad selle avastavad. jäägitult kinduvad.

...Paljude uute majadega

vaikne Hiiu tänav. Juba teisel päeval oli siitkandi õpilastel uue naabir elukoht teada. Siis hakkas tulema küllalisi. Tagasihoidlikult ja hoolega jalgu pühkides as-tusid nad sisse, raamatud ja vi-hikud kaenlas. Tulid küsima raskemaid kohti, mis segaseks jäänud...

«Kõige hullem,» räägib Vaike, «on see, et nad tahavad nõu ka füüsikas, matemaatikas ja teis-tes ainetes. Ei saa kuidagi seda selgeks teha, et ainult eesti kee-le õpetaja olen. Nende meelest pean oskama kõike. Ükskord istu-sin XI klassi tüdrukutega poole ööni trigonomeetria ülesanne-te kallal. Tulin omadega ikka välja, aga kerge see polnud. Uurisin järgmisel päeval salake-si keskkooli füüsika ja matemaat-ika raamatuid, sest mine tea, missuguse küsimusega nad hom-me võivad tulla.»

...V klass tegi jalgrattamatka Tahkunasse. «Õpetaja, kas te ikka tulete?» olid nad eelmisel õhtul küsinud. Tibas vihma ja ühel libedal käänakul kukkusid kõik. Kelle juurde sa lähed, kui esimene ratas viltu all? Ikka õpetaja juurde. Kelle käest sa küsid, kui kuivad sokid koju jäänud? Õpetaja käest. Metsa all valiti paras paik ja hakati lõkkel putru keetma. Söödi suitsumai-gulist toitu ja vaadati, kuidas päike aegamisi merre vajub. Nad laulsid matkalaule ja nende õpe-taja lõi käega takti kaasa.

E. BRAND